

Immersion i conflicte

Cal no oblidar d'on venim i pensar en uns Països Catalans amb la població doblada, en què el català sigui la llengua de l'escola i de la cohesió social.

Al'escola pública de les Balears, diguin el que diguin des de la dreta nacionalista del PP, Ciutadans i Vox, no hi va haver mai immersió lingüística. El sistema que ha regit és el de l'anomenat Decret de mínims, que estableix la impartició d'almenys un 50% de les hores de classe en català. Aquesta idea de fer meitat i meitat en cada llengua deu haver satisfet la profunda naturalesa salomònica de la ciutadania de les Balears ("me n'afliuix per no triar", és una dita definitòria), perquè ningú va discutir aquest sistema al llarg de quasi trenta anys, fins que va arribar José Ramón Bauzá a la presidència del Govern de les Illes Balears. L'únic i estrambòtic mandat de Bauzá va tenir lloc entre els anys 2011 i 2015, i es pot dir que va ser precursor en molts dels tics extremistes que l'esmentada dreta nacionalista espanyola va anar normalitzant i naturalitzant en els anys següents. Especialment, pel que fa als atacs a la diversitat lingüística, en general, i molt en particular, a la llengua catalana, un dels enemics cohesionadors del patriotisme espanyol: sobretot el de dreta, com deïem, però també de bona part del patriotisme espanyol d'esquerra. No em cansaré de repetir que l'odi contra les llengües és un símptoma inequívoc de reaccionarisme, i que marginar o menystenir una persona per la llengua que parla és tan greu com fer-ho per la seva raça, sexe o religió. Però així estem, i no hi ha cap motiu per pensar que hi hagi d'haver cap canvi a millor en aquesta situació, ni a curt termini ni a llarg. Per a molts, el projecte nacional d'Espanya passa necessàriament per la unificació lingüística i, per tant, per l'hegemonia total del castellà, i d'aquest burro no baixaran.

El fet és que venim d'una gran precarietat, no tan remota. Si els lectors em permeten que els encolomi una mica de batalleta, puc parlar de la primària dels anys vuitanta. Els que vam néixer poc

SEBASTIÀ
ALZAMORA

abans de la mort del dictador Franco, o els que van arribar al món poc després, vam tenir ocasió de conèixer una escola encara pensada íntegrament en castellà, per molt que els docents poguessin ser catalanoparlants. Servidor, nascut el 1972, vaig tenir temps de ser alumne, encara, d'una escola franquista, i després, d'una altra escola amb un caràcter molt més progressista. Tanmateix, el tema del català (aleshores s'usava la paraula "tema") estava encara agafat amb pinces. La primera vegada que vaig rebre classes de català va ser a l'escola franquista, on curiosament hi havia un mestre que era tan amant de la nostra llengua com d'inflar els alumnes a galdades. Ens ensenyava català amb un llibre de text en castellà de don Francesc de Borja Moll, *La llengua de las Baleares*, pensat i escrit

per ensenyar rudiments de català (però ja dic que no en deia així, perquè segurament no l'hauria pogut publicar, sinó que usava aquest eufemisme del títol) als migrants espanyols que arribaven a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera per treballar en el turisme. Després, a l'escola progressista, vaig seguir estudiant català amb molta més propietat, i alguns dels mestres (no tots) s'animaven a impartir les seves matèries en la llengua pròpia de les Balears, segons l'Estatut. Ara bé, quan l'Estatut d'autonomia de les Balears fou aprovat, servidor ja tenia onze anys, i dotze en aprovar-se (sota un govern del PP presidit per Gabriel Cañellas) la Llei de normalització lingüística. Després vaig fer la secundària en un institut amb nom de poeta, Maria Antònia Salvà, i on va continuar la bona ratxa progressista —i decididament partidària de l'ensenyament del català i en català.

Però vinc a dir que tot depenia molt de l'atzar i d'on anessin a raure els teus ossos corcats d'estudiantet del dimoni (això és una paràfrasi de la primera frase d'*Els sots feréstecs* de Raimon Casellas). Ara que a Balears es desenvolupa per primera vegada una Llei d'educació, i que a Catalunya (on sí que han tingut i practicat la immersió) es troba congelat un acord per reformar el marc normatiu del català a l'escola, pot resultar interessant (imprescindible) deixar de banda la bel·licositat partidista. I que pot ser inspirador, en canvi, fixar-nos en el punt d'on venim i en el camí recorregut. No es pot dir que tot ha estat una estafa, ni que ens hem enganyat a nosaltres mateixos, perquè és fals i —pitjor encara— no serveix per a res. I cal preparar-se per a uns Països Catalans amb la població doblada d'aquí a no tants d'anys, i en la manera de fer que el català sigui la llengua no tan sols de l'ensenyament, sinó també de la cohesió social.

Escriptor